

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	180 Lei
Fél évre	90 Lei.
Egy negyed évre ...	45 Lei.
Egy óra	15 Lei.

Hirdetések árszabás szerinti
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
utak paktájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(Jézsef 16herceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1921.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 12.

Titulescu utazása.

(Miért ment a pénzügyminiszter Párisba?)

BUCURESTI. Hivatalos körök-
ből származó hírek szerint *Titulescu* pénzügyminiszter azért utazott Párisba, hogy a francia kormány védelmét kérje ama újabb felfedezett hamis bélyegzésű román kincstári utalványokkal szemben, a melyekkel elárasztották az egész francia pénzügyi piacot. A miniszter kéri fogja a francia kormányt, hogy kobozza el a hamis utalványokat, mert a román kormány csupán azokat hajlandó respektálni és kifizetni, a melyek már a háború kitörésekor a szövetséges állampolgárok birtokában voltak. Ilyformán körülbelül egy milliárd értékű utalvány megfizetése alól lesz mentesítve a román állam.

Más oldalról szerzett információk szerint a miniszter azért utazott Párisba, hogy a francia kormánnyal nagyobb franczkölcsön ügyében tárgyaljon és hogy a kormány támogatását kérje a párisi börzén üzött lei-spekuláció ellen és a fiktív leieladások miatt. Arra fogja kérni a francia kormányt, hogy a lei valutaügyletek lebonyolítása hivatalosan és azonnal készpénzfizetés mellett történjék a párisi börzén. Egyidejűleg a miniszter interveniálni fog az irányban is, hogy a francia kereskedők adjanak fizetési haladékot a román kereskedők részére a valuta megjavulásáig. Ezzel szemben a román kormány a francia import számára hajlandó lesz bizonyos kedvezményeket nyújtani.

A gázgyár megváltása.

(Haladék az összeg átutalására.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy Aradváros a gázgyár megváltására a budapesti Világítási és Erőátviteli Részvénytársaságnak felajánlott 600 ezer lei kifizetésére vonatkozólag táviratilag azt az ajánlatot tette, hogy a 600 ezer leit hajlandó azonnal átutalni azal a feltétellel, hogy ha a kormányhatósági jóváhagyás nem érkeznék meg, a részvénytársaság haladéktalanul visszautalja a városnak a kifizetett megváltási összeget. Ma délelőtt a budapesti Világítási és Erőátviteli Részvénytársaságtól távirat érkezett, melyben arról értesíti a várost, hogy a

600 ezer lei átutalásával addig várja a város, amíg a részvénytársaság által feladott expresszlevél,

amelyben részletes tudósítást közölnek a részvénytársaság álláspontjáról, Aradra megérkezik.

Ferdinánd király magyarul tanul.

(Rövidesen engedélyezik a magyar színek használatát. — A sziguranca vezérfelügyelő nyilatkozata.)

CLUJ. Dr. Bianu Jenő, állam-
biztonsági vezérfelügyelő az aktuális magyar politikai kérdések kapcsán nyilatkozott a romániai magyar népkisebbség mai és jövőbeli helyzetéről. A vezérfelügyelő érdekes nyilatkozatában többek között a következőket mondta:

— Nekünk legfőbb törekvésünk az, hogy a romániai magyar nép megtalálja az együttműködés talaját a románsággal. Mi természetesen találjuk, hogy ez a folyamat önmagától és a magyar és román népből egyszerre fog kiindulni. A románság demokratikus nép, államunk demokratikus állam, tehát eszközeink is demokratikusok. Ez a véleményem és ezt hangsúlyoztam is a mai napig minden illetékes tényező előtt, hogy a magyarságot, mint individuumot meg kell becsülni, nem szabad elnyomni. Legközelebbi időben már szabad lesz a magyar

nemzeti színek és zászlók viselete, kitűzése. Erre vonatkozó javaslatom már készen is van.

— Bennünket nem bánt, nem provokál az, ha a magyarok magyarok maradnak és egyébként lojális, dolgozó, hasznos polgárai lesznek és maradnak az országunk. Királyunk, aki egyik legdemokratikusabb uralkodója Európának, már tanulja a magyar nyelvet és nem messze van az az idő, amikor öfelsége meglátogatja a magyar vidékeket, magyarságot.

— Hiszem és vallom, hogy ha a magyarság is úgy akarja, egy év múlva a romániai magyarság nem fogja megérezni azt, hogy nem Magyarországon, hanem Romániában él, oly teljeselek lesznek jogai és a közszabadságok. Ennek főköllőke azonban az, hogy a magyarság is a becsületes őszinte demokrácia utárára lépjen.

Az aradi Kamara a moratórium ellen.

Előadás az új adótörvényekről. — A Kereskedelmi és Iparkamara közgyűlése.

Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara tegnap délután tartotta Steigerwald Alajos alelnök elnök lésevel közgyűlést, melyen a helybeli és vidéki kamarai tagokon kívül nagyszámmal jelentek meg érdeklődő kereskedők és ügyvédek is, hogy végighallgassák a közgyűlés tárgysorozatának legkiemelkedőbb pontját: Zima Tibor főtitkár előadását az adótörvényekről. Steigerwald Alajos elnöki megnyitójában beszámolt az ez év nyarán tartott országos kamarai kongresszusról és azokról a látogatásokról, a melyek az aradi kamarát az év folyamán érték. Manoilescu és Chicos államtitkárok, továbbá Goodwin cluji angol konzul Aradon időzéseivel.

(A kamara munkája.)

Az elnökségi jelentések során Zima Tibor főtitkár beszámolt a készülő új kamarai törvényről, a melynek előkészítése tárgyában az erdélyi és királyságbeli Kamarák kiküldöttei a kereskedelmi miniszteriumban hosszas tanácskozásokat folytattak. Beszámolt a főtitkár az új természetrendet következtében előállított helyzetről s arról a küzdelemlről, amelyet ugyancsak Bucurestiben folytat-

tak éppen az aradi Kamara kezdeményezésére az erdélyi Kamarák s melynek célja az volt, hogy Erdély virágzó malomiparát megmentsék a pusztulástól.

Bolgár Lajos titkár a kereskedelem ellenőrzéséről tartott beszámolójában ismertette a Kamarák állásfoglalását azzal a készülő törvényjavaslattal szemben amely a kereskedelmet még az ismeretes spekulációs törvényenél is szorosabb béklyókba akarta fogni s amelynek törvényerőre emelésétől sikerült is a miniszteriumot eltéríteni. Ugyancsak Bolgár Lajos titkár ismertette hosszasan a szállítási mizériákat, azt az elszomorító helyzetet, hogy az exportra szánt készletek waggonhiány miatt nem juthatnak ki az országból, különösen pedig a vasuti szállítmányok biztonságá tekintetében uralkodó állapotot. Köztudomásu, hogy a vasuti szállítmányok megdézsmálása még ma is napirenden van, aminek legfőbb oka a vasuti személyzet nagy fokú fegyverkezletlensége. Szükség volna megbízható vasuti gárda felállítására s a mostani helyzetnél még a régi állapot is százszor jobb volt, amikor legálább kísérővel lehetett szállítani a waggonokat.

Dr Falus Lajos másodtitkár a hegyaljai borok exportjának kérdését ismertette. A Hegyaljáról közvetlenül három év óta egy liter bor sem tud kijutni a külföldre. Régebben azért nem lehetett exportálni, mert a horribilis kiviteli vámot a bor nem bírta el. A Kamara intervenciójára a kiviteli vámot lényegesen leszállították ugyan, az export még sem indulhatott meg, mert tilos volt a hordó kivitele. Ez ellen is felírt a Kamara, most vámolás mellett meg van engedve már a hordók kivitele, a vámot a hordók visszahozatalakor visszatérítik, ez a kedvezmény azonban illuzórius, mert a hordók nem bírják el a hosszú utat oda és vissza. A királyságbeli kereskedők, akik Galacon keresztül ciszternákban szállítják a bort külföldre, kényelmesen exportálhatnak. A hegyaljai bortermelés teljesen ki van szolgáltatva a régi királyságbeli kereskedőknek. A Kamara felír a kormányhoz és kéri a bor kiviteli vámjának teljes eltörlését, a bortermelési adónak a kivitt mennyiség után való visszatérítését, továbbá azt, hogy a kormány garantálja a külföldről ide behozott tartánykocsik visszaengedését s végül kéri a Kamara, hogy a hordókat vámentesen és biztosíték nélkül lehessen az országból kiszállítani.

(Előadás az adótörvényekről.)

A közgyűlés napirendjének első pontja volt Zima Tibor főtitkár közel két óras, magas nivóju előadása az új adótörvényekről. A főtitkár kimerítő előadásban, mindvégig érdekesítő módon ismertette az új adótörvényeket, a legbehatóbban világítva meg azok rendelkezéseit. Komoly és alapos tanulmányra való előadása nemcsak a törvények egyszerű ismertetésére szorítkozott, hanem felölelte azok szakszerű és alapos kritikáját is, végül azokat a várható hatásokat, melyek az új adótörvények életbeléptetése és gyakorlati végrehajtása nyomán előreláthatólag mutatkoznifognak. E hatások közt a legveszedelmesebb az lehet, mely az összes pótdók megszűnéséből keletkezhetik, mert ez a körülmény vagy a városok önállóságának teljes elvesztéséhez vezet és azok visszafejlődéséhez vezet, vagy pedig az adózó alanyok újabb elviselhetetlenül nagyfokú megterhelését fogja eredményezni. A városoknak ugyancs önálló jövedelmekre mégis csak szükségük lesz s így előbb-utóbb újabb pótdók kivetése válik majd szükségessé és noha az új adótörvény kulcsa azért olyan magas, mert ez lesz az egyetlen adón kívül mégis lesznek más adók is, így in dokolatlan ennek a kulcsnak ab-

normis magassága. Előadása végén a főtitkár kijelentette, hogy az adóvallomási ívek kitüntetésénél készséggel áll a kereskedők segítségére és e hó 17-től kezdve a délelőtti órákban bármely kereskedő vagy iparos felhozhatja vallomási ívét a Kamarába, ahol a főtitkár segítségével kitöltik azt.

Zima Tibor előadását a nagyszámú közönség zajos tetszéssel fogadta és Steigerwald alelnök indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvíleg szavazott köszönetet a főtitkárnak az élvezetes és tanulságos előadásért.

(Katonai gyártelepek.)

Bolgár Lajos titkár ismertette a kormánynak azt a tervét, hogy katonai gyártelepeket állítsanak fel. Ha a kormány ezt a tervét csakugyan meg kívánna valósítani, úgy ez komoly sérelmet jelentene úgy az ország gyárosaira, mint kisiparosaira nézve. De megkülönböztetve sincs szükség rá, hogy az állam ilyen ipari tevékenységet üzzön, hiszen köztudomású, milyen óriási deficitet járt minden hasonló állami vállalkozás. A közgyűlés feliratot készít a kormánynak a katonai gyártelepek létesítése ellen.

A közgyűlés ugyancsak a titkár referálása mellett állást foglalt a szabadkereskedelem mellett és feliratban kéri meg, hogy az összes korlátozó intézkedéseket vonják vissza, szüntesse meg az ármaximálásokat, töröljék el a kiviteli és behozatali engedélyeket.

(Nem kell moratórium.)

Falus Lajos dr. másodtitkár a vámtarifa referálta a közgyűlésnek. A kormány új vámtarifa előkészületein dolgozik a kamarák véleményét is kikérték a jelenlegi vámtarifa szövegezésének hibáira vonatkozólag. Falus dr. ismertette azokat a panaszokat, amelyek a kereskedők részéről igen sürűn hangzanak el s amelyek nem annyira a vámtételek magassága, mint inkább a vámtételek eljárási nehézsége és lassúsága ellen irányulnak. Ugyancsak a másodtitkár ismertette azt az akciót, melyet a bucarestii kereskedelmi és iparkamara indított meg s amelynek célja az, hogy a leli zürichi nagy esésével kapcsolatosan a kormány állapítsa meg a külföldi valuták kényszerárfolyamát, vagy legalább is rendelkezjen el moratóriumot a külföldi adósságok fizetésére. A bucarestii kamarának a tárgyban kidolgozott memoranduma szerint a romániai kereskedőknek harminc milliárd külföldi adóssága van, olyan adósság, mely a vásárlások időpontjában csak tíz milliárd volt s ha ezt az összeget most a kereskedőknek ki kellene fizetniük, mind tönkremenének s irtózatos gazdasági katasztrófa következne, amely még súlyosabb következményekkel járna, mint a moratórium elfrendelése nyomán a külföld részéről várható retorziók. A Kamara közgyűlése azonban tekintetbe véve azt a súlyos erkölcsi megítélést, amely a moratórium elfrendelése esetén Romániára származnék. Dózsa Dezső kamarai beltag felszólalása után úgy határozott, hogy a bucarestii kamara akciójához nem csatlakozik

s a maga részéről nem támogatja ezt a mozgalmat, amelynek sikere esetén Románia elveszítene bizalmát a külföld előtt.

A Kamara közgyűlése Jalea Istvánt, aki a Kamaránál már hónapok óta teljes megelégedésre

Szigoruan ellenőrzik az aradi korzót

(Fiatal leányok flörtje. — Erkölcsrendészeti razziák.)

Az aradi polyklinika felállításától az aradi államrendőrség fokozott eréllyel folytatja az erkölcsrendészeti razziákat, amelyek meglepő eredménnyel járnak. Az összefogott nőknek 90 százalékánál állapított meg a polyklinika vezetősége veneriás betegségeket. Ez a 90 százalék nem a hivatásos prostituáltak közül került ki, hanem a rendőrség erkölcsrendészeti osztályán be nem jelentett nők közül. A polyklinika orvosi vizsgálata alá több aradi, lakással bíró és szüleinél lakó fiatal leány is került. Ezekkel a leányokkal szemben a polyklinika vezető orvosa humanus eljárást tanusított, mert betegség esetén egyelőre nem szállíttatja őket kórházba, hanem szigoruan figyelmeztette a fiatal leányokat, hogy gyógykezeltesék magukat és hogyha még egyszer elfogja őket az erkölcsrendészeti razzia, úgy haladéktalanul és tekintet nélkül családi viszonyaira kórházba szállíttatja őket. Ennek

dolgozik, segédtitkárrá választotta. A tárgysorozat utolsó pontja a Kamara jövő évi költségvetése volt, amely két százalék illeték leszállítást tartalmaz az esetre, ha a kamarai illetékek rendszere továbbra is megmarad.

dacára a legutóbbi razzia alkalmával egy fiatal leányt fogtak el, aki már egy ízben volt orvosi vizsgálat alatt és a vizsgálat betegnek találta. Dr. Memeteu Demeter a polyklinika igazgató főorvosát a veneriás betegségek nagy mérvű elterjedése Aradon arra indította, hogy átiratot küldjön az aradi államrendőrség erkölcsrendészeti osztályának, amelyben felhívja, hogy minél gyakrabban és fokozott éberséggel tartsa meg az erkölcsrendészeti razziákat. Figyelmezteti az igazgató főorvos az erkölcsrendészeti osztályt, hogy ügyeljen az esti korzóra is, ahol délután 5. órától este 8 óráig több fiatal leány kihívó viselkedésével feltűnést kelt és a korzón sétáló fiatalembereket megszólitással vagy integetéssel provokálja. Az aradi államrendőrség az átirat alapján az erkölcsrendészeti razziákat fokozottabb mértékben fogja megtartani.

Irodalom és művészet.

A szombati irodalmi zsúr.

A Kölcsey Egyesület közel három évi hallgatás után, holnap, szombaton délután 5 órai kezdettel tartja meg első zsúrját a Kulturpalota nagytermében. Ha a jelekből következtetni lehet, úgy az aradi magyarságnak ezen a közös kultúrnapján zsúfolásig meg fog telni a palota hatalmas terme, hogy mennél impozánsabbá tegye a 40 éves munkája után fordulóponthoz jutott Egyesület első életnyilvánulását. A mai délutáni zsúr részletes programja a következő:

1. Megnyitó beszéd az Egyesület 40 éves fennállása alkalmából, elmondja dr. Prohászka László. 2. Beethoven: D-moll szonáta I. tétel, Liszt: Koncert-etude. Zongorán játsza Iszlay Gabriella. 3. Nagy Dániel pályanyertes író felolvasása. 4. Ady-Reimtz: Egyedül a tengeren, Nyilassy Sándor: Magyar dal. Éneklő Barics Gyula, zongorán kíséri Gellért Pál karmester. 5. Pályanyertes költő művek felolvasása. Előadja Szeghő Lilly. 6. Corelli: La Folia, Straus: Andante. Hegedűn játsza Leitner Kálmán, zongorán kíséri Leitner Paula. 7. Thern Károly: Dalnappelen. Éneklő Szablóczky János karmester vezetése mellett 50 tagú férfikórus.

Az elnökség értesíti a közönséget, hogy az előadás kezdete előtt a pénztárnál még mindazok kiválthatják tagnyugtáikat, akik eddig

bármilyen okból elmulasztották Sőt új tagokat is felvesznek.

A Heti műsor. Vasárnap d. u.: Szerencselanc, este: Lotti ezredesei. (B. bérlet.) Hétfő: Lotti ezredesei. (C. bérlet.) Kedd: A kék mazur. (A. bérlet.) László Andor felléptével. Szerda: Sztambul rózsája. (B. bérlet.) László Andor felléptével. Csütörtök: Az ördög. (C. bérlet.) 50. jubileumi előadás. Péntek: A bibliás ember, opera. (A. bérlet.) Repriz, először. Szombat: A bibliás ember. (B. bérlet.) Vasárnap d. u.: Csárdáskirálynő. László Andor felléptével. Este: Koldusdiák. (C. bérlet.)

A Csárdáskirálynő. Tegnap a Csárdáskirálynő fő férfiszerepében lépett fel másodszor László Andor, a tehetséges fiatal bonvivánt. Tegnap fellépte után megállapítható, hogy László Andor frakkos szerepekben elsősorú alakításokat fog produkálni. Kellemes, kulturált tenorja a muzsika minden szépségét érvényre juttatta. Játéka diszkrét, bár kissé kezdetleges, de van benne temperamentum és szín. A közönség lelkesen fogadta a szimpatikus színészt. Új szereplője volt a tegnapi előadásnak Zilahy Irénke, aki ezúttal szubrett-szerepben lépett fel s ugyálszik, hogy szubrett tehetség. Hangja kellemes, játéka temperamentumos és pompásan táncol. Hosszabb gyakorlat után izzig-vérig táncos-szubrett lesz belőle. Sebestyén Jenő tegnap elemében volt. J. Halmos Mici tegnap gyönyörűen énekelte Sylvia áriát Barics Gyula, aki vendégként lépett fel. Kerekes Ferkóból kedves, humoros figurát csinált. (Ky.)

Egész héten keddig Lotti ezredesei. A tegnap nagy sikerrel felújított és óriási érdeklődéssel fogadott Lotti ezredesei még háromszor kerül színre, szombaton, vasárnap és hétfőn este a bemutató előadás szereplőivel.

László Andor felléptei. László An-

dor kedden a Kék mazurban, szerdán a Sztambul rózsájában lép fel a férfi főszerepekben. A két operett többi főszerepeit Horváth Mici, Szeghő Lilly, Sebestyén Jenő, Inke Rezső, Darvas Ernő, Faludy Károly játsszák. A kék mazur A) bérletben, míg a Sztambul rózsája B) bérletben kerül színre. Jegyek ezen előadásokra már hétfőtől válthatók a rendszer nappali pénztárnál.

Az ördög 50.-szer. Csütörtökön tartja meg a színtársulat Molnár Ferenc világhírű lett darabjának 50. előadását. Véletlen irodalmi esemény, hogy Budapesten most tartják Az ördög 200.-ik előadását. Az aradi ünnepi előadást megelőzőleg Faragó Rezső tart értekezést Molnár Ferencről.

A bibliás ember. Kienzl Vilmos dr. világhírű és népszerű operája jövő héten pénteken kerül színre elsőrendű szereposztásban és teljesen új bemutatóval. Az opera 1898. február 19-én került először színre az aradi színházban nagy sikerrel. Az operát Jakabffy Dezső rendezte és Gellért Pál karmagy tanította be és vezényli. A főszerepeket játsszák Z. Várady Margit, Tibor Lórá, Ladiszlav József, Szabó Gyula, Tompos József, Ocskay Mihály, Faludy Károly, Ács Mihály, stb.

MOZI. Francesca Bertini — az Apollóban. Tegnap este ismét beigazolva láttuk a tételt: csak a művészet és tudományon keresztül tud halhatatlanná lenni az ember. Francesca Bertini csodásan ivoló teste már halálbamerevedve nyugszik sírjában és csábító sikkenje még mindig előttünk lebeg s utólérhetetlen arciátékával és finom gesztusaival mély érzelmeket tolmácsol. Francesca Bertini, a tüneményes moziművésznő, a filmen túli önmagát s még halála után is az asszonyi lélek változó érzelmének leghivatottabb interpretálója marad. Dumas Sándor regénye (Giorgio herceg) megfelelő keretet nyújt Francesca Bertini sokoldalú művészetének érvényesítéséhez. A holdogságát feltű asszony alakját mesteri színekkel festi meg. Igazi asszony: amikor szerelméért remeg, mély örvények szélén jár. A premier publikuma kegyelettel, de egyben elismeréssel kísérte Francesca Bertini tártékát. A nevezetes film még szombaton és vasárnap marad műsoron az Apollóban.

Newyorki express kábel. (Szenzációs kalandorfilm az Urániában.) Minden tekintetben nagystílusú film szenzációs premierje volt tegnap az Urániában. Szépségesen nagyszabású méretek pompás kiállítás, művészi felvételek, idegizgalmas meseszöveg és a szereplők bravuros játéka jellemzik ezt a szenzációs kalandordrámát, amelyet büszkén vállalhatna magának akármelyik amerikai filmgyár is, noha a magyar Corvin filmgyár márkáját viseli. A film meséjét még összefoglalva dióhéjban sem ismertethetjük, annyira érdekes szövevényes. A filmen egymást követik a frappáns jelenetek és döbbenetes fordulatok. A pénteki premier publikuma alig tudott betelni a dráma idegizgalmas érdekességével. Sok derűt fakasztott a filmen szereplő két riportert, akik a szenzációs kalandort hajszolják. A szenzációs kalandorfilmet még szombaton és vasárnap tartja műsoron az Uránia.

Elhunyt magyar sakkmeister. Pozsony. Breuer Gyula, az ismert magyar sakkmeister, aki részt vett a pozsonyi nemzetközi sakkversenyen, Pozsonyban meghalt.

A tábornok lakása.

(A Bérbeadó bizottság kiutalásai.)

A bérbeadó bizottság tegnap délután négy órakor tartotta ülését *Orezeanu* táblabíró elnöksége alatt, melyen a következő lakás-kiutalási határozatokat hozta a bizottság: Horovitz Emilnek, a Schenker & Co cég igazgatójának a posta épületében Strada I. I. Brațianu (Weitzer János-utca) 6. sz. alatt három szobás lakást, özvegy Muresánnának a Strada Ilarie Chendi (Kölcsey utca) 6-7. szám alatt két szobás lakást, Dávid Vilmosnak a Strada Crisan (Karolina utca) 5. szám alatt két szobás lakást, Schutz Rozáliának a Calea Ardealului (Erdélyi uton) három szobás lakást és üzlethelyiséget, Lészay Aladárnak a Strada Crisan (Karolina utca) 5. szám alatt kétszobás lakást mellékhelyiségekkel, Tenner Alfréd kereskedőnek a Strada Iosif Vulcan (Kazinczy utca) 11. szám alatt két szobából és előszobából álló lakást, Vértés Henrik kereskedőnek a Piața Avram Iancu (Szabadságtér) 9. szám alatt üzlethelyiséget, Papp Miklósnak a Calea Saguna (Varjassy Lajos utca) 131. szám alatt, Salamon Samunak a Kálvin János utca 50. szám alatt saját házaikban levő lakásokat, Pakurar Pálnak szintén a saját házában levő lakást, Lénárth Ferencnek a Calea Aurel Vlaicu (Pécskai ut) 21. szám alatt két szobából és mellékhelyiségekből álló lakást utalt ki. *Lecca* tábornok lakásügyét a bizottság a lakáshivatal hatáskörébe utalta át.

Nepkonyhat állít fel a város.

(A koldulásról szóló törvény intézkedései.)

Megírta az Aradi Közlöny, hogy megérkezett Aradvárosához a belügyminiszterium rendelete a koldulási és csavargási törvényhez. A rendeletet dr. Robu János főpolgármester áttanulmányozta és azzal az utasítással küldte át a városi tanácshoz, hogy a legközelebbi ülésén foglalkozzék különösen a rendelet 6, 7, 15, 16, 17, 18-ik pontjával, mert ezek a pontok a város vezetőségének hatáskörébe tartoznak. Ezek szerint a rendeletben előírt bizottságok kötelesek kantinokat, otthonokat felállítani és ahol ez nem volna lehetséges, ott népkonyha felállítása válik szükségessé. A népkonyhákban bönök ellenében élelmezik a munkaképteleneket. A rendelet előírja, hogy a rendelkezés alól a munkaképtelenek se kivételek. — Azonkívül a rendelet javítóintézet felállítását is kötelezővé teszi. Azoknak a csavargóknak vagy koldusoknak, akik valamely munkára alkalmasak, a város köteles munkaképeségükhöz mérten munkalehetőséget adni. A rendelet többi pontjai az államrendőrség hatáskörébe tartoznak.

A város tovább is szedhet pótdadót

(Megérkezett a pénzügyminiszter rendelete.)

A Titulescu féle törvény, amely megszüntette a városok pótdadószerzési jogát, súlyos helyzet elé állította Aradváros vezetőségét, mert ezzel a törvénnyel több fontos tervét és számítását húzta keresztül a pénzügyminiszter. Annak idején foglalkoztunk azzal, hogy a Timisoaran tartott polgármesterei kongresszus állást foglalt a Titulescu féle törvény ellen, amely megakadályozza a városok fejlődését. A törvény szerint csak az államnak van joga adót szedni és a beszedett adókból a városok államsegélyt kapnak. A timisoarai kongresszuson elhatározták, hogy Bucarestben is tartanak a polgármesterek kongresszusát, amelyről javaslatot terjesztenek a pénzügy-

miniszterium elé, hogy ezt a törvényt, amely már a regátban évek óta érvényben van, helyezze hatályon kívül és alkalmazza az erdélyi közigazgatási törvényeket a regátbeli városokra, mert csak ezek a törvények adhatnak módot arra a városoknak, hogy fejlődhessenek. A bucuresti kongresszusra azonban, ugyilátszik nem kerül sor, mert valószínűleg a pénzügyminiszter belátva azt, hogy a törvények megszüntetik a városok önrendelkezési jogát és egyidejűleg a fejlődését is, ma táviratilag rendeletet intézett Aradváros főpolgármesteréhez, amelyben jóváhagyja Aradváros költségvetését és megengedi a 200 percentes pótdadó szedését.

Károly exkirály adósságai

(Két év alatt ötmillió svájci frank.)

BÉCS. Károly exkirály hertensteini udvartartásához az anyagi eszközök hiányoztak. Hónapok óta nagy pénzhányban szenvedett és ez nagy gondokat okozott gazdasági igazgatójának, egy nemrégiben bárósított zsidónak, a sokat emlegetett Steiner de Valmont bárónak, aki, hogy a havi 120.000 svájci frankra rugós budget fedezetét elő tudja teremteni, kénytelen volt schieber-üzlettel és valuta spekulációval foglalkozni.

Károly két és fél éves svájci tartózkodása alatt kerek 5 millió frankot költött el. Ehhez jönnek még a propagandaszervezet fenn tartásának költségei. A kiadások tömegének fedezésére mindössze 15 millió osztrák korona állott rendelkezésre, mert Károly, amikor 1919 elején Ausztriában járt, csak ennyit tudott magával vinni és ezt az összeget az akkori kurzus szerint 2 és 1/2 millió svájci frankra váltotta be. Ezenkívül még a bevételhez járult, hogy néhai Ferenc József örökségéből kapott az Angol Banktól csekély számú fontot és egyik bécsi palotáját adta el a spanyol követésnek. Ezeket az utóbbi pénzeket azonban egy zürichi zugbankár, Schlegel Oszkár elkezelte és mintegy 22 millió osztrák koronával károsította meg az exkirályt. Károly tehát kénytelen volt idegen pénzforrások után nézni. Egy ideig báró Veitschberger András adta számlálatlanul a kért összegeket, de azután egyrészt azért, mert kereskedelmi ügyleteiből kifolyólag nagy veszteségek érték a bárót, másrészt pedig mert az osztrák köztársaságpártiak állan dóan támadták, megszüntette a segélyezést. Ekkor végsőóra egy gazdag svájci, Rosenblüh Zürichből lépett előtérbe és ő bocsájtott az exkirálynak nagyobb pénzeszegeket rendelkezésére. Ugyancsak ekkor tűnt fel a láthatáron a montecarloi játékbank főrésztvényese, a „Figaro”, az „Excelsior” és a „Radio” ügynökség tulajdonosa, aki Konstantin görög királyt is támogatta. Nyugateurópa leggendás pénzembere, sir Basil Zacharoff és ő is hozzájárult Károly vállalkozásainak finanszírozásá-

hoz. Nyílt titok, hogy az emigráns Habsburgok, ezeknek a pénzembereknek a támogatásán kívül is, nevük hitelét és azt a reményt, hogy egyszer még a magyar trón birtokába juthatnak, a legutolsó centimesig kihasználták. Károly hitelezői azonban nyugodtak maradtak mindvégig, mert tudták, hogy Zitanak Felsőolaszországban vagyona van és tudták, hogy a koronaékszerek a Habsburgok birtokában vannak. Károly, még 1918 szeptemberében tehát még akkor, amikor uralkodott, Svájc egy nagyon kissé ismert helységben helyezte biztonságba a koronaékszereket. Ezek között van a híres „Florentiner” is, amely a világon nagyságra a harmadik gyémánt és amelyet most Olaszország történelmi okokból Auszriától követel. Ez a kincs az, melyre a hitelezők számítanak és semmi esetre sem ér kevesebbet, mint amennyi a hitelek összege.

Az antant a jövőre nézve úgy intézkedett, hogy az exkirályi pár jövő tartózkodási helyén gazdasági hivatalt fog felállítani, amelynek az lesz a rendeltetése, hogy a követeléseket kielégítse és a szükséges kiadásokat a jövőre nézve szabályozza. Szóval ez a hivatal fogja rendezni Károlyék anyagi viszonyait.

Szintársulat az árokban.

(Autóbaleset a jidis színészekkel.)

Kellemetlen autóbaleset érte a nemrég Aradon működött deutsch jidis társulatot. A kiváló társulat legutóbb Oradea maren vendégszepelelt és onnan egy aradi szállítási vállalat autójával indult el Aradon keresztül Timisoarara, ahol szintén előadásokat szándékoztartani. Vingánál az országot a nagy esőzések következtében meglazult és amikor az autó egy szembe jövő kocsit elől ki akart térni, belefordult az árokba. Szerencsére az autó utasait kisebb horzsolásokon kívül csak az a baleset érte, hogy az országot mellett levő árokban felgyülemlett esővíz alaposan megáztatta őket. Az autót hosszas fáradság után sikerült

helyre állítani és az utasok sárosan érkeztek Timisoarara.

A bucuresti bankbukás.

(Mi lett az ezred pénzével?)

BUCURESTI. A Banca Natii-nei bukásával kapcsolatban a következő érdekes részlet ismeretes: Egy alezredes néhány nappal a bank bukása előtt érkezett Bucarestbe. A hadügyminiszteriumtól ezrede számára felvett 200.000 leit. Minthogy még több napig kellett Bucarestben maradnia és nem akarta a pénzt magánál tartani, elhelyezte a Banca Natii-neinél. Közben kitért a krach és az alezredes most fűhöz-fához szalad, hogy ezredének pénzéhez jusson. Egyébként Bucuresti városa is elhelyezett 22 millió leit az intézetnél, amely a községi kölcsön aláírásokból származik.

Meze a gyermekről.

(Alaptalanak bizonyult gyilkossági vád.)

Tegnap délután jelentés érkezett az aradi vizsgálóbírószákhoz, hogy *Micula Florica* siriai parasz-asszony megölte újszülött gyermeke két. Az ügyészség utasította a csendőrséget, hogy a legerélyesebb nyomozást indítsa meg az ügyben, tekintettel arra, hogy ugyszólván nap-nap után előfordulnak a környékbeli falvakban csecsemő gyilkosságok. A nyomozásnak meglepő eredménye volt, amelyet ma táviratban tudattak a vizsgálóbírószággal. Az orvosszakértő megállapította, hogy *Micula Florica* nem született gyermeke. A férje, aki egyike a legrészegebb embereknek a környéken, nagyon durván bánt vele és az asszony, hogy megkímélje magát az örökös ütlegetésektől, azt hazudta mindenkinek, hogy áldott állapotban van és ruházódásával is igyekezett ugyanezt, bizonyítani. *Micula Joan* tényleg egészen megváltozott és félesztendőn keresztül a lehető leggyengédebben viselkedett feleségével szemben. Mult az idő és háromnegyedév eltelté után az asszony kijelentette az aradi vásártól hazatért férjének, hogy időközben halott gyermekét szült. A férj ehette az asszony mondatát és csak akkor kezdett gyanakodni, mikor a szomszédok biztatni kezdték, hogy kutasson, mert valószínű, hogy felesége megölte a gyermeket. Az eset a csendőrség tudomására jutott, amely a gyanúkok alapján letartóztatta *Miculánét*. Az orvosszakértők véleménye alapján ma szabadlábra helyezték *Micula Floricát*.

— Naponta százmillió. Prága. A Cseszko Szlova szerint a mozgósítás Csehországnak naponta 100 millió sokolba kerül.

Még mindig a Szépasszony naplója

(Ki a könyv főszereplője?)

Jelentette az Aradi Közlöny, hogy Maár Sándor aradi kefégyáros felesége rágalmozás miatt bűnvádi feljelentést tett az aradi ügyészségen a miatt, hogy ő is egyik szereplője a sok port felvert *Szépasszony naplója* című könyvnek, amely több kompromittáló és elferdített adatot hoz a nyilvánosság elé. A vizsgálóbíró ma hallgatta ki először Maár Sándornét. Maárné félórát tartó kihallgatása alatt elmondotta, hogy kénytelen volt feljelentést tenni Kócsy Jenő hírlapíró ellen, mert az direkte megrágalmazta őt. A Szépasszony naplója megjelenése után lépten-nyomon megkérdezték tőle, hogy miért nem tesz megtorló lépéseket a miatt, hogy így kipellen-gézték. Legvégül Maárné kijelentette a vizsgálóbírónak, hogy hajlandó tanúkkal is igazolni, hogy ő az a kérdéses szereplő a Szépasszony naplójában. A vizsgálóbíró most kihallgatja a Maárné által esetleg megnevezendő tanúkat, azután az ügy iratait átteszi a törvényszék vádtaácsához, amely végső fórumként lesz hivatva eldönteni, hogy tényleg igaza van-e Maárnának, hogy ő is egyik szereplője a Szépasszony naplójának. Ha Maárnának sikerül bebizonyítania tanúival, hogy róla van szó a könyvben, ez esetben a törvényszék eljárást indít a könyv felelős kiadója ellen.

Készülődés a népszavazásra.

Magyarország jóvátételi összege.

SOPRON. A népszavazási előkészületek lázasan folynak. Magyar részről egy kormánybiztos vezeti a munkálatokat. Ausztria szintén megkezdte a hatalmas propaganda szervezését. Az osztrák kormány le akarja szavaztatni azokat a Bécsben élő nagyszámu emigránsokat is, akik nyugatmagyarszági illetőségűek.

BUDAPEST. *Herbert*, a magyarországi jóvátételi bizottság elnöke az *Uj Nemzedék* munkatársa előtt kijelentette, hogy a bizottság feladata elsősorban Magyarország jóvátételi összegének megállapítása és megállapítása annak az időpontnak, amelyben Magyarország fizetni köteles. A bizottság első konferenciáját a Magyarországról elvitt zsákmány ügyében tartotta és arra a megállapodásra jutott, hogy a zsákmányolt javakat Magyarország javára írják.

BÉCS. Az osztrák parlament a jövő héten tárgyalja a velencei egyezményt. A ratifikálás csak akkor történik meg, ha az antant honorálja Ausztriának a népszavazásra vonatkozó kívánságait. Osztrák politikai körökben azt hiszik, hogy az antant legalább részben elfogadja az osztrák álláspontot és a népszavazás idejére Sopronba antant csapatokat, vagy

legalább antant tisztet küld. A népszavazás csak december első hetében lehet, mert a velencei egyezmény szerint a ratifikálás után csak három hétre történhetik a népszavazás.

BÉCS. Az antantnak, elsősorban pedig Olaszországnak nagy érdekei fűződnek ahhoz, hogy a nyugatmagyarországi kérdés mielőbb elintézését nyerjen. Erre vezethető vissza a nagykövetségi értekezletnek a ratifikálás érdekében Ausztriahoz intézett felhívása. Olaszország már csak Jugoszláviára való tekintettel is tisztázni akarja a kérdést, hogy Jugoszláviának ne legyen ürügye a mozgósítás folytatására.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Borzalmas pástorórák.

(Egy párisi kalandor rémítései.)

PÁRIS. Egész Páris hihetetlen izgalommal tekint az elé a bűnügy tárgyalása elé, amely ma kezdődött a párisi büntető törvényszék előtt. A bűnügynek Henry Landrov a főhőse egy ismeretlen francia földbirtokos, akinek szinte példátlanul álló sorozatos gaztettei nemrég derültek ki. Landrovot a párisi ügyészség tizenöt rendbeli gyilkossággal és negyvenrendbeli lopással vádolja. A bűnügy szenzációs körülményeire misem jellemzőbb, minthogy Landrov feletté gazdag ember hírében állott a párisi társaságok előtt és senki sem sejtette, hogy egyre szaporodó vagyonához másoda rémséges bűnök tapadtak. Landrov rendkívül elegáns, kellemes megjelenésű világi benyomását keltette. Ismert Don Juan volt és sikerei a nők körül közzajon forogtak. Most derült ki, hogy azok a nők, akik hálójába kerültek, csaknem kivétel nélkül az életükkel fizettek egy-egy jutó kalandért vagy azért, mert hítek Landrov házassági ígéreteinek. A legjobb társaságok és családok ajtajai nyitak meg Landrov előtt, aki automobíll és livrés inas nélkül egy lépést sem tett. Elegáns estélyeken vett részt és itt szemelte ki áldozatait.

Legszívesebben gazdag özvegyasszonyokkal foglalkozott. Elcsábította őket, aztán a legfurfangosabb módon vagyonokat csalt ki tőlük. Valamennyinek házasságot ígért. Mikor a nők kezdték a házasságkötést sürgetni vagy pedig gyanút fogtak, egy utolsó pástoróra hívta meg őket Páris mellett birtokára. Az áldozattal bezárkózott elegáns kastélya legbelsőbb termébe, s a nő többé nem került elő. Hálószobájából egy titkos lépcső vezetett le a birtok mellett folyó csatornához. Ide dobta be kövekkal súlyosá tett zsákba várva a meggyilkolt asszonyokat. Landrov áldozatai között egy amerikai milliárdos lánya is szerepel. De kivülé még öt lánnyal és kilenc asszonnal végzett az elvetemült világi. Egyetlen büntársa egy komorna volt, aki a rémes éjszakákon egyedül teljesített szolgálatot a gazdája mellett. A komorna elmondta, hogy Landrov szerelmi orgiák közben erős borokkal kábította el áldozatait, azután a legteljesebb nyugalommal megfojtotta őket. Volt egy meggazdagodott olasz színésznő, aki sehogysem akart a szeszest italhoz nyulni. Ezzel úgy végzett, hogy a fürdőszoba Rádijában a vízbe fullasztotta.

Mikor Landrov rémítéteire rájöttek és letartóztatták, azt mondta, hogy a nők öngyilkosok lettek érte. De a vizsgálót csakhamar kiderítette a valóságot. Sőt az is kiderült, hogy Landrov nemcsak azokat az áldozatait fosztotta ki,

akiket megölt, hanem akkor is nagyértékű holmikat lopott össze, amikor jó módu hölgyek lakásán díszkrét találkan jelent meg. A főtárgyalásra jegyeket bocsátottak ki, de csak korlátozott számban. Nők egyáltalán nem jutottak belépőjegyre, pedig valósággal megostromolták a bíróságot. A feminis'ták különben nagy tüntetésekre készülnek s ezért a tárgyalásra a párisi rendőrfőnökség szigorú intézkedéseket foganatosított. Nem kevésbé teszi szenzációssá a tárgyalást az a körülmény, hogy számos elsőkelő család súlyos kompromittálását fogja előidézni.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Egyszerűsítik a postát.

(A portorosei konferencia határozatai.)

PORTOROSE. Remélik, hogy november 20-ra befejeződik az értekezlet. A postaügyek rendezésére kiküldött bizottság elhatározta, hogy a telefonszolgálatot megjavítja, a táviró forgalmat pedig az utódállamok gazdasági egymásra utaltságára való tekintettel kiépíti és egyszerűsíti. Ugyanez a szempont a postaforgalom rendezésénél is. A bizottság elvben az osztrák álláspontra helyezkedett és véget vet a kiviteli és behozatali tilalmaknak. Az osztrák javaslatot kiegészíti az az olasz terv, hogy az utódállamoknak vissza kell térniök a kereskedelmi szerződések rendszeréhez.

PORTOROSE. Az osztrák, román, magyar és cseh négyes bizottság véglegesen megállapította a gazdasági bizottság előterjesztendő gazdaságpolitikai javaslatokat.

PORTOROSE. A vasutiügyi bizottság elhatározta, hogy a közös kocsi-park kocsijait ideiglenesen jelzés nélkül hagyja meg az eddigi tulajdonosoknál.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Az utolsó órák Tihanyban.

Az exkirály levele a Kormányhoz.

MILANO. A Corriere della Sera az exkirályi pár tihanyi utolsó óráiról ír. Amikor *Simonfalvy* ezredes az exkirállyal tudatta, hogy el kell utaznia, *Károly* csak ennyit válaszolt:

— Nem utazom!

Simonfalvy ezredes ekkor felmutatta a kormány rendeletét, mire *Károly* kijelentette, hogy enged a felszólításnak. *Zita* királyné, aki mindaddig büszkén és nyugodtan viselkedett, sirva fakadt. Elutazása előtt *Károly* exkirály fogadta *Wolff* Károlyt, a főudvarnagyi bíróság elnökét, majd *Simonfalvy* ezredesnek a kormány számára rövid levelet adott át, amelyben elismerte, hogy a kormány a hatalmak fenyegetéseinek presziója alatt cselekedett. Végül kijelentette, hogy magyar állampolgári összes jogait és kötelességeit fenntartja.

PÁRIS. Az exkirályi pár ellátását az antant viseli. A hatalmak később tárgyalnak arról, miként biztosítsák az exkirályi pár ellátását. A szövetségesek a gyermekekről is állandóan gondoskodnak

HIREK.

Esküt tesznek az orvosok.

(Rendelet a városi orvosi hivatalhoz.)

A oluji egészségügyi főfelügyelőségtől ma rendelet érkezett a városi orvosi hivatalhoz, amely előírja, hogy az orvosok, gyógyszerészek és szülésznők csak abban az esetben gyakorolhatják foglalkozásukat, ha letették az állampolgári esküt. Kivételt képeznek azok, akik diplomájukat Romániában szerezték. A rendelet alapján dr. Cucu Vazul városi főorvos felhívja az aradi orvosokat, gyógyszerészeket és szülésznőket, hogy eskületételre jelentkezzenek az orvosi hivatalban. Akik diplomájukat Romániában szerezték, igazoló okmányaikkal kötelesek jelentkezni.

— **Ferenc Ferdinánd fia a magyar trón jelöltje?** Budapest. A magyar legitimisták hír szerint a meggyilkolt *Ferenc Ferdinánd* tiát, *Hohenberg Miksa* főherceget szeretnék a magyar trónon látni. A legitimisták azt állítják, hogy *Ferenc Ferdinánd* házassága Magyarországon érvényes volt és így a trónöröklésre egyedül az ő fia jogosított.

— **A kávéházi árak felemelése.**

Az aradi kávéháztulajdonosok ma kérvényt nyújtottak be dr. Robu János főpolgármesterhez, amelyben a kávéházi árak felemelését kérik. A kávéháztulajdonosok a kérvényben felsorolják azokat a közszükségleti cikkeket, amelyek a legutóbbi árcsökkentés óta emelkedtek. Majdnem 100 százalékkal emelkedett a kávé és tea ára. A főpolgármester a kávéháztulajdonosok kérését véleményezés végett áttette az első kerületi előjárósághoz.

— **Szmracsányi összehívja a külügyi bizottságot.** Budapest. Szmracsányi György képviselő a nemzetgyűlés elnökéhez levelet írt, amelyben a külügyi bizottság összehívását kéri. *Mirán* a bizottság elnöke, gróf *Andrássy Gyula* fogságban van. Szmracsányi a nemzetgyűlés elnökéhez fordult kérelmével.

— **Meglopott borkereskedő.** Egy oradea-marei borkereskedő feljelentést tett az aradi államrendőrségen egy szállítási vállalat kocsisai ellen, akik a borkereskedő által Aradra szállított bóröket állandóan lopkodják. Az oradea-marei borkereskedő kára 30 ezer le. Az aradi államrendőrség megindította a nyomozást.

— **A nővér udvarlójának boszúja.** Az aradi törvényszék tegnap tartott tárgyalást *Akony Vazul* bűnügyében. *Akony Vazul* 1919. év januárjában rálölt *Raicu György* városi tűzoltóra. *Akony* udvarolt *Akony* hugának, aki azonban nem szívesen látta a fiatalembert. *Akony* egy ízben valószínűleg ittas állapotban késő este bezörgött a leány ablakán. A kopogásra előjött *Raicu* és meg akarta verni a legényt, aki revolverével kétszer egymásután rálölt *Raicura*. *Akony* letartóztatták. Az ügyészség súlyos testi sértéssel vádolta, de a bíróság kegyelmi rendelet alapján felmentette. *Akony Vazul* a törvényszék ma szabadlábra helyezte.

— **Az értékbizottságok** holnap, szombaton a következő munkát végzik: első komisszió Gáj, második komisszió a Lengyel-olajmalomtól kezdődőleg, a harmadik komisszió Str. Greeceanu (Perényi-utca), negyedik komisszió Piata Imperatul Traian (Attila-tér) 1. számtól, a hatodik komisszió Purgly Lajosné-utca.

— **Monarchista-mozgalom Szibériában.** London. Szibériában és a Kaukázusban monarchista-szervezkedések indultak meg, amelyek élén Pavlovics Dimitrij nagyherceg áll.

— **Esti 10. Herold Gyula és Székely Margit** ma délután 6 órakor tartják esküvőjüket a Miorita-templomban.

— **Délelőtt tizenegy óraig utas az elővásárlás.** A polgármester a következő rendeletet adta ki: A viszontelárusítókra nézve érvényben levő piaci elővásárlási tilalom határidejét a mai naptól a város lakossága élelmiszerrel való ellátása szempontjából naponként délelőtti 11 órában állapítom meg és figyelmeztetem az érdekelteket, miszerint ezen időpont előtt a piacon való vásárlástól annál inkább tartózkodjanak, mert ellenkező esetben a legszigorubb eljárás fog ellenük folyamatba tétetni.

— **Haladás előadása a Modern Kabaréban** (Apollóval szemben) d. u. 6 órakor.

— **Értesítem az igen tisztelt hölgyközönséget,** hogy bécsi tanulmányutamról visszatérve szalonomban a francia és angol munkát újra megkezdtem. Tisztelettel: Stern Margit női divatterme. Bul. Regele Maria (Ándrássy-tér) 8.

— **A kisantant mozgósításának** hírei eltörpülnek amellől a lázas érdeklődés mellett, amivel egész Arad várja a Gyermekfelruházó Egyesület táncos teaszurját a Fehér Keresztben, hol 5 leiert a legkedvesebb társaságban a legkellemesebben tölti el mindenki a máskülönbben egyhangu vasárnap délutánját.

— **A listák megállapítása.** Holnap délután négy órakor a megyei vásárlóbizottság a prefectura helyiségében a malmosok bevonásával értekezletet fog tartani, amelyen meg fogja állapítani az új listákat.

— **Újabb autómérenylet.** Az utóbbi időben gyakran fordulnak elő az arad-oradea-marei országúton rablótámadások, amelyek legfőként autók ellen irányulnak. Tegnap éjjel Misik Tódor sofőr vezetett egy autót Aradról Oradea-marera. A sötét országúton Kiszterind és Chisineu között az autót fegyveres rablók fegyvertűzés alá vették. A sofőr lélekjelenlétének köszönhető, hogy nem fékezett, hanem bekapcsolta a legnagyobb sebességet és néhány pillanat múlva a látóvonalon túl volt. Az állam-

rendőrség a csendőrséggel karöltve érelyes nyomozást indít ez ügyben mert már aggasztóvá válik az arad-oradea-marei útvonal közbiztonsága.

— **Visszahívták a budapesti francia követet.** Budapest. Fouchet budapesti francia követet visszahívták. Utóda Doucot vatikáni francia követ, aki szombaton érkezik meg Budapestre.

— **Büntetés a fényüzési és forgalmi adó miatt.** A pénzügyigazgatóságon nyert értesülés alapján közöljük, hogy a pénzügyigazgatóság a mai napon mindazoknak a névsorát felterjesztette a pénzügyminisztériumhoz, akik a mai napig nem tettek eleget a fényüzési és forgalmi adó rendelkezéseknek. A minisztériumi rendelkezések alapján ezeket szigorúan megbüntetik.

— **Az exkirály utolsó főudvarmestere.** Lapunk mai számában sajnálatos misztifikáció jelent meg. Budapesti tudósítónk ugyanis azt táviratozta, hogy gróf Hunyady Károly és felesége soborsíni földbirtokosok, Károly exkirály utolsó főudvarmestere Konstantinápolyba érkeztek, hogy onnan a száműzetésbe kövessék a volt magyar uralkodót. A tudósító jelentését jóhiszeműleg közzeltük. Ma benjárt szerkesztőségünkben dr. Jancu Cornél képviselő, a soborsíni gróf jogtanácsosa, aki ki-jelentette, hogy a volt király főudvarmestere nem gróf Hunyady Károly, hanem gróf Hunyady József és hogy a soborsíni grófnak eszé ágában sincs az exkirályt követni a száműzetésbe. Elmondotta még azt is, hogy gróf Hunyady Károly évek óta teljes visszavonultságban él soborsíni kastélyában.

— **Katonai egyenruhák után nem kell luxusadót fizetni.** A pénzügyigazgatóság ma rendelet érkezett a pénzügyi rosszorítót, hogy a jövőben a katonai egyenruhák és hadfelszerelési cikkekkel árusító üzletek ezen cikkek után nem tartoznak 16 százalékos luxusadót szedni. Az 1 százalékos forgalmi adót természetesen továbbra is változatlanul fizetni kötelesek.

— **Feltartóztatták a második kommunista csoportot.** Budapest. Az utnak indított második kommunista-transzportot a cseh határőrök nem engedték át Szobnán. A kommunistákat visszahozták Budapestre. A külügyminisztérium intézkedéseket tett, hogy utjuk zavartalan legyen. A második kommunista-csoport valószínűleg néhány nap múlva indulhat el.

— **Albánia — független állam.** London. Anglia önálló államnak ismerte el Albániát. Albániának a nagyköveti tanács tegnapi ülésén megállapított határai lényegtelen eltéréseket mutatnak az 1913-iki határokkal szemben. A nagyköveti tanács felszólítja Jugoszláviát, hogy a most megállapított határokon túl levő albán területről vonja vissza csapatait.

— **Jelentkezések a repatriáló hivatalnál.** Illetőségi ügyük és tartózkodási engedélyük kérdésének rendezése céljából a következők tartoznak mielőbb jelentkezni a repatriáló hivatalban: Niedermayer Gáspár, Róth Lajos, Valló Béla, Zsírka Ferenc, Baranyi József, Hack Jánosné, Schwartz József, Sternberg Hugó, Seidner Sándor, özv. Hermann Gyuláné, Schütz Károly, Grosz Adolf, Rechnelt Hilda, Zsótér Imre, Königstein Ilona, Adelman Adam, Altmann Ignác, Georgievics Anna, Szabó Béla, Szécsi Zsuzsanna, Hebrum Izidor, Keresztes Ilona, Ambrus Sándor, K. Szabó Imre, Szabadka Vilmosné, Gedeon Imre, Rosenthal Leó, Rózsa Károly, Szűcs Dávid, Szi-

lágyi Károly, Zsurka Pálné, Kohn Sámuelné, dr. Wuchelich Endre, Varga Ferenc, Paul Mária, Hecksó Rózs, Vass Emil, Forgács Antal, Pék Gyula.

Az antant és a magyar királykérdés.

(Törvény a Habsburg-agitáció ellen.)

PRÁGA. Az antant-hatalmak prágai követei megjelentek Benes cseh külügyminiszternél és közölték a Habsburgkérdésben a magyar kormánnyal létrejött legújabb megállapodásokat. Ezek szerint a magyar kormány kötelezte magát, hogy a királykérdést a szövetségesek beleegyezése nélkül nem oldja meg, a szövetségesek ama döntését, hogy Habsburg nem választható meg magyar királlyá, teljesíti és a Habsburg-agitáció ellen külön törvényt hoz. A nagykövetek konferenciája hivatalosan közölte a kisantanttal, hogy ezt az aktust nemzetközinek tekinti, amely valamennyi érdekelt államot szilárdabban és erősebben köti, mint bármely más belső törvény.

BUDAPEST. A kormány törvényjavaslatot készít, amely büntetéssel sújt mindenkét, aki a királykérdésben a kormánynak biztosított kezdeményezési jogot önhatalmulag magához akarja ragadni. A törvényjavaslatot a nemzetgyűlés legközelebbi ülésén terjesztik elő.

Öt ezernél több iskolásgyermek (A városi közigazgatási bizottság ülése.)

Aradváros közigazgatási bizottsága ma délután öt órakor tartotta rendes havi ülését dr. Robu János főpolgármester elnöke alatt. Dr. Borneas Julian interpellált, hogy a pénzügyigazgatóság az ügyvédek teljes jövedelmére ki vetette az egy százalékos forgalmi adót. Ezzel szemben az adótörvény előírja, hogy ügyvédeknel kizárólag a kereskedelmi ügyletekből befolyó jövedelmek után vehetik ki a forgalmi adót. A közigazgatási bizottság nem döntött az interpelláció felett, mert Margineantiu Titus pénzügyigazgató nem volt jelen. Moldován József tanfelügyelő bejelentette, hogy Aradváros összes iskoláiba eddig 5282 tanuló iratkozott be. Ez a szám 1097-tel több mint a múlt évben beiratkozottak száma. A beiratkozott tanulók közül 3337 magyar, 1247 román, 184 szerb és 441 izraelita. Kérte még a tanfelügyelő a közigazgatási bizottságot, hogy intézkedjék a rendőrség által megszállva tartott iskolák kiürítéséről. A bizottság úgy határozott, hogy a főpolgármester érintkezésbe lép Gritta Ovidiu rendőrprefektussal és együttesen intézkednek, hogy a rendőrség megfelelő helyiséget kapjon. Az adóügyi szakelőadó bejelentette Hartstein háztulajdonos fellebbezését a házértékelő bizottság határozata ellen. Házát 130,000 leier vásárolta akkor, amikor egy leu hét korona volt, azzal a kikötéssel, hogy a ház értékét Budapestben koronában fizeti ki. Az értékelő bizottság a házat most korona értékben 910 ezer koronában értékelte és 1:2 arányban átszá-

mitva leuban állapította meg a ház értékét. A háztulajdonos azt kérte, hogy a ház értékét 130 ezer leiben állapítsák meg, hogy ez után fizethesse az adót. A közigazgatási bizottság nem hozott döntést, mert az adásvételi szerződés nem volt kéznél. A bizottság végül tudomásul vette a szakelőadó szokásos jelentését.

Közzgazdaság.

A valutapiac.

Zürichi kurzusok: Berlin 182 és fél, New-York 530, Miláno 2150, Prága 550, Budapest 45, Zágráb 150, Bucuresti 340, Varsó 15, Bécs 15, lebelyegzett osztrák korona 11.

Budapesti kurzusok: Napoleon d'Or 3950, dinár 1128, leu 693, márka 489, osztrák korona 28, rubel 52, sokol 1225.

Bécsi kurzusok: Sokol 6500, magyar korona 540, márka 2125, leu 4000, dollár 6550, frank 44000, font 24300.

LEGUJABB.

Németország nem fizethet.

PÁRIS. A Havas ügynökség jelenti: A német kormány állítólag értesítette a jóvátételi bizottságot, hogy pénzügyi helyzete lehetőtlenné teszi, hogy az 1922. január 15-én esedékes 500 millió aranymárkás részletet lefizesse.

BERLIN. A birodalmi kancellár és az érdekelt szakminiszteriumok visszautasították a külföldi lapok ama felfogását, hogy a német kormány szándékosan mozdítja elő a márka összeomlását.

Anatole France — a Nobel-díj nyertese.

STOCKHOLM. A svéd akadémia elhatározta, hogy az idei Nobel-irodalmi díjat Anatole France-nak, a világhírű francia írónak adja. Érdekes, hogy a világhírű író honfitársai nem tartották őt méltónak arra, hogy megkapja a Nobel díjat.

A Habsburg-birtokok nem eladó.

PRÁGA. Benes cseh miniszterelnök a költségvetési bizottságban több interpellációra válaszolva kijelentette, hogy a Habszindikátusa kérdésében elterjedt hírek valótlanok. A Habsburg birtokok a hékeszerződés értelmében a cseh állam tulajdonába mentek át és így diplomáciai beavatkozásnak nincs helye.

Angol kritika a kisantanttról.

LONDON. Lloyd George angol miniszterelnök wiladhalli beszédében az angol politika sarkpontjairól beszélt. Utána Curzon lord a washingtoni konferenciával foglalkozott és azt mondotta, hogy Európában rászoktak a népszövetségi kongresszusokra. Európa keletén pedig vannak nemzetek, amelyek ugyanazon az alapon mennek, folytonos ismételtetésben egyesültek és elnevezték magukat kisantantnak. Az előbbi rászokás, az utóbbi tömörülés, amely mintegy kezdete a szélesebb vonalú nemzetközi kapcsolatnak. A civilizált világban gyökeret vert az a felfogás, hogy a világ szenvedéseiből csak a nemzetközi akciók egysége vezethet a gyógyulás felé és minden elszigetelt egyéni akció a nemzeti jólét elleni merénylet.

BUCURESTIBE utazik futárunk vasárnap este, utlevelek láttaozását közismert pontossággal intézzük. „KELET” hirlapiroda.

Vecsey Ferenc külföldi diadalutjáról.

BERLIN. Vecsey Ferenc, a magyar hegedűművészet koronázatlan királya, külföldi hangverseny-körútjának során utba ejtette Berlint is, ahol a magyar zene sok új tisztelőt szerzett azzal, hogy hegedűművészetének boszorkányos virtuozitásával egész Berlint elragadta. Vecseyt a magyar lapok sokszor támadják azért, mert nem Budapesten koncertezik, holott istenadta tehetségével sokkal többet használ a magyarságnak azzal, ha az egész világ művelt népeinek muzsikál. Vecsey valóságos propagandát csinál a magyarságnak az egész világon.

Reggel 8 óra volt, amikor fölkerestem a szinte agyonimnelt Vecseyt. A mester éppen gyakorolt, midőn bejelentek neki. Abbahagyta a gyakorlást, elem sietett s megtudva, hogy magyar újságíró vagyok, igaz örömmel vezetett fogadószobájába. Behozták a reggelijét s mielőtt ezt elfogyasztotta, a nagy művész a következő kérdéseimre volt szives válaszolni:

— Hol hangversenyzett legutóbb?

— Délamerikában. Spanyolországban, Olaszországban, Buenos Airesben tizenöt koncertet adtam, elmondhatatlan sikerrel. Az amerikai koncerttermek persze más méretűek, mint az európaiak a buenosairesi például 1 ötezer emberre van berendezve. Spanyolországban három helyen hangversenyztem: Granadában, Sevilleban és Malagában, Olaszországban pedig Rómában és Milánóban.

— Milyen a közönség az egyes országokban?

— A zenében való legnagyobb elmélyedést Berlinben tapasztaltam. A német nép az agyával és a szívével kíséri a zenét — és roppant iskolázott. Berlinben különösen a filharmonikus zene iránt érdeklődnek lázasan. Az olasz a temperamentumával leginkább a magyar közönséghez hasonlít; például a Constanca-palotában az előadás után másfél óráig tomboltak az olaszok. A délamerikai közönség valóságos virágcsatákat rendez előadás után. Lelkesedésben talán minden más népet felülmúl. Az északi államok népe — például a svédek — nagy megértéssel és bámulatos önfelgyelmezéssel hallgatják a zenét.

Megkérdézem, mit szól azokhoz a támadásokhoz, melyek azért érik, mert nem otthon koncertezik? A művész arca egy pillanatra elborul, azután sziklaszilárd hittel mondja, szinte kiáltja:

— Szerencsétlen népemnek sokkal többet lehetek, ha külföldön játszom, mintha otthon. Azt is olvastam, hogy én csak addig játszottam a pesti közönségnek, amíg a magyar valuta jó volt. Képzelteti: mennyire fájt ez nekem, aki minden alkalmat megragadok, hogy meggyőzöt hazámon segíthessek. Svédországban a többek közt Ellen Kaer intervjuolt meg s három órán keresztül magyaráztam neki Magyarország helyzetének tarthatatlanságát s közben megígérttem, hogy küldök majd neki egy sereg brosurát és ismertetést hazánk mai szorult állapotáról.

Kérdeztem a nagy művésztől: kik a kedvenc zenészszerzői?

— Beethoven, Bach, Brams — felelt majd kisvártatva hozzáfeszi:

— Most magam is egy nagyobb zenemű megkomponálásával foglalkozom.
— Hová vezet a legközelebbi útja?
— New-Yorkba megyek, ahova öt-hónapra vagyok leszerződve hatvanöt fellépéssel. Onnan Olaszországba utazom, ahova már szintén leszerződtem.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

A szerkesztésért:
KÁROLY JÓZSEF
felel.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Kávéház megnyitás!

A fényesen átalakított
„Dacia” kávéház
november hó 12-én
szombaton este 8 órakor
DODOSZ FRICI 4476

fogarasi hírneves 14 tagú zenekarán ak hangversenye mellett **MEGNYILIK**.
Buffet. :: Színházi hideg vacsora. :: Crém-különlegességek. :: Szives pártfogást kér:
FISCHER ARTHUR és FIA

Ha házat vagy egyéb ingatlanot venni, vagy eladni akar, forduljon bizalommal **Wallinger** irodához.

Földes-patika kapujával szemben, ahol eladó ingatlanok állandóan előjegyezhetők. — Előjegyzett bér-magán-gyáralapításra és gazdálkodásra alkalmas házak elfoglalható lakással olcsón vehetők. 11240

Lőwy Sándor

áruháza Petrozsényban
keres férfionfektio
szabómunkásokat

állandó munkára, jó fizetéssel. Személyesen jövednek költség megtérítetik. 4439

Regatul Romania Tribunalul Arad.
Nr. Cof. 4612-4-1921.

DECIS.

Tribunalul avand in vedere, ca datornicul Varjas Alexandru cheltuielile verocimile nu le a auticifiat avand in vedere ca dela punerea in curgere unui concordat fortat el singur obsta, avand in vedere ca creditorii citati pe ziua de azi nu s'au prezentat, asa sunt a se considera ca a fara cari nu cer punerea in curgere concordatului fortat. Tribunalul sisteaza procedura in cauza si cheltuielile inspectorului de avere in preuna cu publicarea sisterei procedurii le stavereste fata de Alexandru Varjas in Lei 600 (Seasesute) si il deobliga pe Alexandru Varjas, ca aceasta suma in restimp de 15 zile sub urmarile executiei sa solveasca lui Dr. Romul Laza adv. din Arad.

Totodata indruma pe inspectorul de avere ca acest decis sa l comunica intro un gazeta, si se ordoneaza publicarea carea acestui decis in prescri.

Toti interesati prin acest decis ospala instintare. 4438

Arad la 28. Octomvrie 1921.

Dr. Popoviciu, m. p. judec.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

MELYIK matkózó urileány levelézne későbbi ismeretség reményében intelligens fiatalemberrel? Az írjon a kiadóba „Romény” jellegére. 4435

SZERÉNY barátját keresek, kit anyagiilag támogatnék. Részletes leveleket találkozási hely és idő megjelölésével a kiadóba kérek „Szerény 500” jellegére. 4434

KI LENNE hajlandó kíségeteni 1500 leivel barna színös kisleánykát? Az írjon „Kék mazur” jellegére a kiadóhivatalba. 4442

FIATALEMBER hasonló hölgy állandó barátságát keresi. Válasz „Bifti” jellegére. 11240

Alkalmazás.

MINDENES leány azonnal vagy november 1-re felvétetik Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. 200

NÉMET nevelőnő keresek kisebb gyermekeimhez. Cim: Wallinger hirdetőjében. 11240

KÉT rendes tanulóleányt felvesz Berkovits francia ruhaszalon Minorita-palotában. 11109

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalom. Cim a kiadóban. 700

EGY TANONC vas és műszaki üzletbe felvétetik. Csetey és Seitz cégnél Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 14. 4399

KÖNYVELESBEN teljesen jártas tisztviselő, férfi vagy nő azonnali belépésre kerestetik. A német nyelvet is bírók előnyben részesülnék. Cim: Bing Ede Arad. 4397

IRNOK, vagy irnoknok gyakorlatlalt jegyzői irodába azonnalra keresetük. Községi jegyző Aradszentmárton. 4410

Lakás.

KERESEK különbejártu bútorozott szobát azonnalra. Cim a kiadóban. 4444

Vétel és eladás.

UTAZÓBUNDÁKAT magas árban vesznek Schächter Piata Plevnei (Árpád-tér) Nr. 5. 4382

VAN SZERENCSENK értesíteni tisztelt üzletheinket, hogy a váró petroleum-küldeményünk megérkezett ugyszintén burgonya-küldeményünk is. Aradana soc. comerciala si industriala pe actiuni. Arad. 4437

URI SZOBA garnitúra és egy finom ruhakelme eladó Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) 6. első ajtó. 4490

ÉPÜLETANYAGOK, stélázsik aszfaltok petróleum-gázkályha, ketrecek, kárpokok, ma komplett hálószoba eladók Str. Unirii (Fábián Gábor-utca) 4-5. 4441

MINDENNEMÜ játékokat és jappán vészkát vesz legmagasabb árban Salon Artistique Fischer Eliz-palota Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. 4412

VEHET, eladhat cserélhet modern és régi műtárgyakat, képeket, szobrokat, szőnyegeket, porcelánokat, antik bútorokat a Szépművészeti Szalonban Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. Orf. taly-palota. Bekapcsolt telefon 333. szám. 11031

EZÜSTÖT szőnyegeket legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bul. Regina Ferdinand (Andrássy-tér) 20. 11045

UJ BUTOROK részleteire legelőnyösebb árban beszerezhetők Garaj bútoripari üzemben Strada Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 2641

TOJÁS TARHONYÁT házilag készített minőségben ajánl a Mária hengeres Gyorokon. Megrendeléseket szivesüggel elintézz Vojtek és Weisz Aradon. 4206

SZALON öltöny majdnem új köntökre eladó Strada Mune de aur (Aranykéz-utca) 20. 908

HASZNALT OLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

MAGÁNHAZ pékséggel elfoglalható négyosztás lakással sürgősen eladó. Bővebbet Wallinger irodában. 11246

PANKOTÁN Chatel-féle 5 holdas bokréta-hegyi szőlő teljes felszereléssel, masz sziv háromosztás ur kolna, 1500 Ft-es pinca ca. 300 Ft. hordóval eladó. Érdeklődni lehet Engelhardt I. Nándor ügyv. urnál Pankotán. 4493

Különféle.

EZERJÓFÓ gyomorellix, páratlan hatású szer gyomor és bél bántalmak, érvágytalanság, hányinger, felfúvottság, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógy-szertár Aradon. 10824

Aradváros I. ker. előjárására.

No. 24679-1921.

H I R D E T M É N Y.

Figyelmeztetem azon ipari és kereskedelmi vállalatokat, melyek 15618-1921. számú hirdetményünk értelmében önjárják személyzetüket, mint helyben megosztottak előnyben részesíteni hogy ezen hirdetmény megjelenésétől számított 24 órán belül a fenti szám alatt közzölt hirdetményben foglaltaknak legyenek eleget, mert ellenkező esetben a helybeli mozgósítás előnyeit el fogják veszíteni és egyidejűleg meg fog járni ellenük a büntető eljárás az érvényben levő törvények értelmében.

Arad, 1921. november hó 10.

Kifutó fiu
jó fizetéssel
felvétetik.

Kötött kabát, garnitúra, harisnya, kesztyű legnagyobb választékban, legolcsóbb árakban 11065 **Bársonynál** Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 17.